

Raadsvoorstel

Onderwerp Noodpakket energiekosten en inflatie
Steller/telnr. Wim Ravenshorst/ 0615663337 Bijlagen 0

Registratienummer 544202-2022

Classificatie Openbaar Geheim Vertrouwelijk (bij gebruik van
persoonsgegevens)

Portefeuillehouder Eikenaar

Langetermijn agenda (LTA) LTA ja: Maand Jaar
Raad LTA nee: Niet op LTA

Voorgesteld raadsbesluit

De raad besluit:

- I. voor het noodpakket energiekosten en inflatie een budget van € 14,1 miljoen ter beschikking te stellen;
- II. dit budget te dekken uit:
 - a. ruimte ter hoogte van € 7,3 miljoen op deelprogramma 3.1 Werk en inkomen, uit de budgetten voor de energietoeslag, bijzondere bijstand en bedrijfsvoeringskosten inkomensdienstverlening;
 - b. het voordeel ter hoogte van € 6,8 miljoen op deelprogramma 3.1 Werk en inkomen, te weten het BUIG-budget, in afwijking van het kader Resultaatbepaling en resultaatbestemming;
- III. de gemeentebegroting 2022 op deelprogrammaniveau overeenkomstig te wijzigen;
- IV. eventuele resterende middelen op het budget voor het noodpakket energiekosten en inflatie in 2023 beschikbaar te stellen door middel van een voorbeslag op het rekeningresultaat 2022.

Samenvatting

Het college maakt zich met uw raad zorgen over de gevolgen van de stijging van de energiekosten en de hoge inflatie voor inwoners, maatschappelijke instellingen en ondernemers in onze gemeente. We zien de financiële problemen en de daarmee samenhangende onzekerheid en stress toenemen. Het kabinet neemt momenteel een groot aantal maatregelen om hier iets aan te doen. Veel van die maatregelen gaan echter pas in op of na 1 januari 2023 en er is nog veel onduidelijkheid over wat deze precies betekenen voor verschillende groepen inwoners, ondernemers en instellingen. Veel inwoners en een deel van de instellingen en bedrijven kunnen hier niet op wachten en hebben nú ondersteuning nodig. In de collegebrief d.d. 11 oktober is nader toegelicht welke maatregelen we op zeer korte termijn willen nemen om inwoners, instellingen en bedrijven “de winter door te helpen”. Via het raadsvoorstel verzoeken we de raad de benodigde middelen daarvoor vrij te maken.

Vervolg voorgesteld raadsbesluit

Aanleiding en doel

De stijgende prijzen leiden ertoe dat steeds meer inwoners niet meer aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen en over onvoldoende middelen beschikken om boodschappen te doen, hun huis te verwarmen en deel te nemen aan maatschappelijke activiteiten. We zien een toename van de betalingsachterstanden en het aantal mensen dat zich meldt met financiële problemen. Dat geldt in de eerste plaats voor mensen met een minimuminkomen: volgens berekeningen van het Nibud zijn zij bijna driekwart van hun inkomen kwijt aan vaste lasten. Maar we zien steeds vaker ook andere groepen die hun financiën niet meer rond krijgen. Daarbij weten we dat financiële problemen vaak samenhangen met problemen op het gebied van werk, gezondheid, sociale contacten en een (on)veilige thuissituatie. Zonder maatregelen is het risico groot dat de problemen al zo zijn toegenomen dat veel intensievere vormen van hulp nodig zijn.

De stijgende prijzen hebben ook invloed op (sport)verenigingen, buurthuizen, maatschappelijke en culturele instellingen. Zij lopen het risico dat zij de hoge kosten niet meer kunnen opbrengen en hun activiteiten moeten beëindigen of hun prijzen of contributies moeten verhogen. Op dit moment krijgen we wel de eerste signalen van instellingen die het moeilijk krijgen, maar hebben wij nog geen exact beeld van de aard en omvang van de problemen. Die brengen we momenteel in kaart. Ook de impact van de landelijke maatregelen is nog niet duidelijk. Zo lijken de maatregelen van het kabinet in de brief van 4 oktober jl. geen steun te bevatten voor lokaal gesubsidieerde instellingen.

Ook voor ondernemers is er vanzelfsprekend een risico dat zij de hogere energiekosten niet meer kunnen betalen. En ook hiervoor geldt dat er signalen zijn dat er problemen ontstaan, maar dat we nog geen beeld hebben van de aard en omvang ervan. De mate waarin deze bedrijven kunnen profiteren van de regeling die het Rijk ontwerpt voor het energie-intensieve mkb is vooralsnog niet duidelijk.

Deze maatregelen die het Rijk neemt, komen voor een deel (te) laat. Daarnaast is het onzeker of iedereen hiermee geholpen is. Voor de komende periode willen we daarom een aantal aanvullende maatregelen nemen. Daarbij gaat het nadrukkelijk om een tijdelijk pakket. Doel hiervan is ervoor te zorgen dat inwoners, maatschappelijke organisaties en instellingen “de winter doorkomen” en te voorkomen dat korte termijn financiële problemen tot extra problemen op het gebied van schulden, maatschappelijke deelname en andere levensgebieden leiden.

Kader

Een eerste schets van het pakket is op woensdag 5 oktober besproken met de gemeenteraad. Op 12 oktober heeft de raad tijdens een ingelaste raadsvergadering wensen en bedenkingen aan het college meegegeven en zijn er tevens een aantal moties aangenomen die het college zal meenemen in de uitwerking.

Voor de koopkrachtmaatregelen wordt aangesloten bij bestaande regelgeving op grond van de Participatiewet en de Wmo. Voor de overige maatregelen wordt nog bepaald welke (wettelijke) kaders worden benut of welke aanvullende regelingen nog worden opgesteld. Hierbij worden ook de regelingen die zijn ontworpen in de periode van de coronamaatregelen betrokken.

Argumenten en afwegingen

De mogelijkheden voor de gemeente om de koopkracht van inwoners te versterken is beperkt. Er is daarom gezocht naar bestaande (toegestane) regelingen die tijdelijk kunnen worden aangepast om mensen van extra inkomsten te voorzien. Daarbij is er gekozen voor een pakket dat; (1) snel is in te voeren; (2) relatief eenvoudig uit te voeren is en; (3) waar mogelijk ook ten goede komt aan groepen die normaal niet in aanmerking komen voor ons minimabeleid (personen met een inkomen boven de 120% van het sociaal minimum). De (tijdelijke) energietoeslag is daarbij het eenvoudigste instrument dat aan alle drie eisen voldoet; deze wordt verhoogd voor de bestaande doelgroep (< 120% sociaal minimum) aan wie die de toeslag al is toegekend én voor de doelgroep van 120-140% sociaal minimum, waarvoor een lager bedrag wordt vastgesteld. Daarnaast worden een aantal bestaande maatregelen benut om iets extra's te doen voor kinderen (Stadjerspas), personen die als gevolg van een beperking hoge energiekosten hebben (meerkostenregeling) en bijstandsgerechtigden die de stap naar werk willen maken (premie op uitstroom). De voorgenomen verbreding van de doelgroep van de individuele inkomenstoelag wordt met een jaar vervroegd. Op basis van een eerste inventarisatie zijn twee maatregelen niet in het pakket opgenomen: (1) het verhogen van de meerkostenregeling voor alle inwoners die hier nu recht op hebben: dit is een grote groep (6.000 personen) die ook al profiteren van de andere maatregelen. De verhoging beperken we dus tot een kleine groep mensen die naar verwachting zeer fors wordt getroffen en voor wie het Rijk de komende periode ook een oplossing wil bieden; (2) het verhogen van de individuele inkomenstoelag: ook hier

geldt dat deze groep (van ongeveer 5.000 huishoudens) ook profiteert van de overige maatregelen en er dus sprake is van een grote mate van stapeling.

Er is bijzondere aandacht besteed aan de doelgroep studenten. Zij behoren niet tot de doelgroep van ons minimabeleid, maar hebben soms wel te maken met stijgende energieprijzen. Het Rijk heeft deze groep uitgesloten van de (categoriale) energietoeslag en heeft gemeenten hiervoor dus ook geen middelen beschikbaar gesteld. Dit omdat hun woonsituatie enorm divers is (en veel diverser dan bij andere huishoudens, zodat een categoriale oplossing niet voor de hand ligt). Dus (los van inhoudelijke overwegingen) is het financieel niet haalbaar om studenten voor de toeslag in aanmerking te laten komen. Wanneer zij in de financiële problemen komen, kunnen zij een beroep doen op individuele bijzondere bijstand. Naar aanleiding van de bespreking in de raad van 12 oktober wordt nog extra juridisch advies ingewonnen ten aanzien van het al dan niet moeten meewegen van de maximale leencapaciteit van studenten bij het beoordelen van de draagkracht. Op korte termijn informeren we u over de uitkomsten hiervan. Vanwege een uitspraak van de rechtbank in Gelderland bestaat er een risico dat gemeenten verplicht worden om toch ook studenten een toeslag te bieden. Als dat zo is, kan dat tot een groot financieel risico leiden. Wanneer wij de lijn van het kabinet volgen, is de kans het grootst dat we (mocht een rechter in Groningen tot dezelfde uitspraak komen) een beroep op het Rijk kunnen doen voor de extra kosten. Overigens maken wij met dit pakket de omvang van het risico wel groter: de kans dat we voor de bedragen boven de landelijk richtlijnen (+ € 200 voor de groep < 120% en + € 600 voor de groep 120-140%) compensatie van het Rijk krijgen schatten we op nul.

Voor de ondersteuning van instellingen, (sport)verenigingen en bedrijven is het nog niet mogelijk om met concrete voorstellen te komen omdat er nog geen eenduidig beeld is van de aard en omvang van de problematiek en de mate waarin het Rijk hiervoor compensatie biedt. Er is daarom gekozen om zonder nadere onderbouwing een fonds te vormen waaruit op basis van een te maken analyse de komende periode waar nodig snel en flexibel regelingen kunnen worden vormgegeven.

Maatschappelijk draagvlak en participatie

De raad is woensdag 5 oktober jl. geïnformeerd over de globale inrichting van het pakket en heeft aandachtspunten kunnen meegeven. Op woensdag 12 oktober jl. heeft de raad vervolgens tijdens een ingelaste raadsvergadering wensen en bedenkingen aan het college meegegeven en zijn er tevens een aantal moties aangenomen die het college zal meenemen in de uitwerking. De cliëntenraad en de adviesraad sociaal domein zijn geïnformeerd dat de gemeente werkt aan een noodpakket en hebben hier (zonder de details te kennen en informeel) positief op gereageerd.

Financiële consequenties

We ramen de kosten voor het pakket op totaal € 14,1 miljoen

				2022	2023
Koopkracht					
Verhoging energietoeslag	20600	€ 200	€ 4.120.000	€ 4.120.000	
Uitbreiden doelgroep 120-140%	6000	€ 600	€ 3.600.000	€ 3.600.000	
Uitbreiden meerkosten	300	€ 750	€ 225.000	€ 225.000	
Uitbreiden Stadjerspas	8000	€ 50	€ 400.000	€ 400.000	
IIT verbreding naar voren halen	2300	€ 450	€ 1.035.000	€ 1.035.000	
Premie uitstroom	100	€ 1.200	€ 120.000	€ 120.000	
Totaal			€ 9.500.000	€ 9.500.000	
Financiële problemen en energie					
Informatie, advies en extra ondersteuning			€ 600.000	€ 150.000	€ 450.000
Maatwerkbudget			€ 1.000.000	€ 250.000	€ 750.000
Totaal			€ 1.600.000	€ 400.000	€ 1.200.000
Sociale basis en bedrijven					
Fonds voor wijkinitiatieven			PM	PM	PM
Compensatieregeling verengingen en instellingen			PM	PM	PM
Compensatieregeling buurthuizen			PM	PM	PM
Fonds ondernemers			PM	PM	PM
Totaal			€ 3.000.000	PM	PM
			€ 14.100.000		
Studenten			€ 3.000.000		

In het kader Resultaatbepaling en resultaatbestemming is bepaald dat het jaarrekeningresultaat in beginsel terugvloeit naar de algemene middelen, tenzij hier bindende verplichtingen of afspraken met derden aan ten grondslag liggen. In 2022 verwachten we op verschillende deelprogramma's in het sociaal domein positieve resultaten. Deze resultaten vloeien conform het kader bij de jaarrekening 2022 terug naar de algemene middelen. We stellen nu voor om - in

afwijking van dit kader - een deel van deze positieve resultaten in te zetten voor het crisispakket koopkracht en energie. Deze inzet leidt tot een lager rekeningresultaat 2022. Omdat het een bevoegdheid is van het college om het besteedbaar rekeningresultaat van de budgetten voor de energietoeslag, bijzondere bijstand en bedrijfsvoeringskosten inkomensdienstverlening in 2022 (€ 7.3 miljoen) voor dezelfde doelen in te zetten, is formeel alleen een raadsbesluit nodig voor de dekking van het resterende deel (€ 6,8 miljoen).

Kosten pakket	
Koopkracht	€ 9.500.000
Financiële problemen	€ 1.600.000
Fondsen	€ 3.000.000
Totaal	€ 14.100.000
Dekking pakket	
Budgetten energietoeslag, uitvoering en bijzondere bijstand	7.300.000
Aanvulling vanuit verwacht resultaat BUIG	€ 6.800.000
Totaal	€ 14.100.000

Een deel van de budgetten wordt in 2023 ingezet. Daarom stellen we voor eventuele resterende middelen die eind 2022 nog aanwezig zijn vanuit het noodpakket energiekosten en inflatie beschikbaar te houden voor 2023. Hiermee leggen we een voorbeslag op de resultaatbestemming bij de jaarrekening 2022.

We komen met dit pakket terwijl ook het Rijk nog aanvullend beleid in ontwikkeling heeft. Mocht blijken dat het Rijk voor onderdelen van dit pakket alsnog middelen beschikbaar stelt dan beschouwen we deze rijksmiddelen als dekking voor de betreffende maatregel. Als dit zich voordoet ontstaat er ruimte om lokale middelen anders in te zetten. Hiermee wil het college flexibel kunnen inspelen op nieuwe ontwikkelingen.

Begrotingswijziging 2022									
Noodpakket energiekosten en inflatie									
Betrokken directie(s)	DMO/WP/IDV								
Naam voorstel	Noodpakket energiekosten en inflatie								
Besluitvorming (orgaan + datum)	Raad 2 november 2022								
Incidenteel / Structureel	I								
Soort wijziging	Exploitatie								
Financiële begrotingswijziging					<i>Bedragen x 1.000 euro</i>				
Programma	Deelprogramma	Directie	I/S	Lasten	Baten	Saldo voor res. mut.	Toev.res.	Ontfr. res.	Saldo na res. mut.
03 Vitaal en Sociaal	03.1 Werk en inkomen	Dir. Inkomensdienstverlening	I	-5.345		5.345			5.345
03 Vitaal en Sociaal	03.1 Werk en inkomen	Dir. Maatschappelijke Ontw.	I	2.000		-2.000			-2.000
03 Vitaal en Sociaal	03.1 Werk en inkomen	Dir. Werk en Participatie	I	120		-120			-120
03 Vitaal en Sociaal	03.3 Welzijn, gezondheid en zorg	Dir. Maatschappelijke Ontw.	I	3.000		-3.000			-3.000
03 Vitaal en Sociaal	03.3 Welzijn, gezondheid en zorg	Dir. Maatschappelijke Ontw.	I	225		-225			-225
<Programma>	<Deelprogramma>	<Org.onderd.>	I			0			0
TOTALEN BEGROTINGSWIJZIGING				0	0	0	0	0	0
<i>Inhoudelijk toelichting op de begrotingswijziging</i>									
Middels een noodpakket energiekosten en inflatie willen we maatregelen nemen om inwoners, instellingen en bedrijven "de winter door te helpen". Dit pakket bestaat uit drie elementen, een koopkrachtpakket om eenmalig de koopkracht van groepen inwoners te versterken, maatregelen om financiële problemen en energiearmoede te voorkomen door een extra investering in informatie, advies en ondersteuning en een fonds waarmee we instellingen, verenigingen en bedrijven tijdelijk kunnen ondersteunen en waarmee we maatschappelijke initiatieven mogelijk kunnen maken.									

Overige consequenties

Met dit pakket verwachten we de komende periode financiële problemen bij huishoudens met een laag inkomen (en iets daar boven) voor een deel te voorkomen en daarmee te zorgen voor iets meer rust bij onze inwoners. Tevens verwachten we een toename van met financiële problematiek samenhangende problemen (op het gebied van gezondheid, werk, maatschappelijke deelname en een veilige thuissituatie) voor een deel te kunnen beperken en/of te ondervangen. Voor een deel van maatschappelijke organisaties en mogelijk (kleine) bedrijven verwachten we met dit pakket een aantal voorwaarden te creëren waarmee zij de tijd krijgen voor een structurele oplossing of waarmee zij iets extra's kunnen doen voor inwoners die in een moeilijke situatie verkeren. Of en in welke mate we daarin iets kunnen betekenen werken we de komende periode op basis van verschillende analyses verder uit.

Vervolg

- De aanpassing van de beleidsregels voor de energietoeslag en de meerkostenregeling worden aan het college voorgelegd op dinsdag 1 november.
- De aanpassing van de verordeningen (re-integratieverordening en verordening individuele inkomenstoelage) worden aan het college voorgelegd op 25 oktober en aan de raad op 2 november tijdens een extra raadsvergadering.
- Dit raadsvoorstel noodpakket energiekosten en inflatie ligt eveneens op 2 november ter besluitvorming voor in dezelfde extra raadsvergadering.
- Met de uitbetaling van de koopkrachtmaatregelen wordt een start gemaakt in november en zijn (met uitzondering van de zaken die doorlopen zoals de individuele bijzondere bijstand) uiterlijk eind december gerealiseerd.
- Er wordt een projectteam geformeerd voor de uitvoering van de overige maatregelen

Lange Termijn Agenda

**Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,**

**burgemeester,
Koen Schuiling**

**secretaris,
Christien Bronda**

Dit raadsvoorstel is elektronisch aangemaakt en daarom niet ondertekend.